

ESAS NO : 1990/2

KARAR NO : 1990/2

ÖZET: 15/5/1930 günlü, 1608 Sayılı Kanunun 3/1/1940 günlü, 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi uyarınca verilen ceza kararına yönelik itirazın adli yargı yerinde incelenmesi gerektiği hk.

K A R A R

21.4.1990 gm
20499 sayı

Davacı : Hasan Sel
Vekili : Av. Nazım Belen
Davalı : Altındağ Belediye Başkanlığı

O L A Y : Altındağ Belediye Encümeni, işyerinde koyun eti diye keçi eti satan davacıya 12/5/1989 gününde, 734/1006 sayı ile; 1608 Sayılı Kanunun 1. maddesi gereğince 5000 lira para cezası ve 7 gün faaliyetten men cezası kararı vermiştir.

Bu kararın davacıya 1/6/1989 gününde işyeri kapatılması olarak tebliğ edilmesi üzerine, davacı Ankara 10. Sulh Ceza Mahkemesine itiraz etmiş ve adı geçen mahkeme 22/6/1989 gününde, 495/472 sayı ile; faaliyetten men cezasının işyerinin kapatılması suretiyle infazı istendiği hususuna itiraz edilmesi itibarıyla idari kararın infaz şekli hususunda karar vermeye mahkemesinin yetkili olmadığına ve davacının idare mahkemesine itiraz edebileceğine karar vermiştir.

Davacı, Ankara 6. İdare Mahkemesine başvurarak, kendisi hakkında halen Ankara 2. Sulh Ceza Mahkemesinde işyerinde keçi eti sattığı iddiasıyla açılan davanın devam ettiğini; ayrıca belediye encümen kararında faaliyetten men cezası verildiği halde bu cezanın kapatma olarak tebliğ edildiğini ve aynı eylemden dolayı iki kere ceza verilemeyeceğini ileri sürerek encümen kararının iptalini istemiştir.

Adı geçen idare mahkemesi 13/9/1989 gününde, 2555/1269 sayı ile; 1608 Sayılı Kanunun 3764 Sayılı Kanunla değişik 1. maddesinde "Belediye meclis ve encümenlerinin.... vazife ve selahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmıyanlara elli liraya kadar hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanak icrasından men'e... belediye encümenleri selahiyettardır." denildiği ve aynı Kanunun 2575 Sayılı Kanunla değişik 5. maddesinde "ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine.....itiraz olunabilir." denilmesine ve "mahsus hakim" ibaresinin kanunun tarihi itibari ile, o tarihte idare mahkemeleri mevcut olmadığına göre, idare mahkemesi hakimini kasetmesi olanaksız ve adli yargı hakimi olduğunda kuşku bulunmadığından, davanın görev yönünden reddine karar vermiştir.

Böylece her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 Sayılı Kanunun 14. maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya Ankara 6. İdare Mahkemesi Başkanlığının 10/1/1990 gün, 1989/2555 sayılı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Muammer Turan'ın Başkanlığında, Hüseyin Örmeci, Kaya Öztekin, Erol Çırakman, Aysel Pekiner, Adnan Altın, Osman Şimşek'in katılmaları ile yaptığı 26/2/1990 günlü toplantıda geçici raportör Hakim Ayten Anıl'ın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı İsmet Gökalp ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç'in belediye encümenlerinin 1608 Sayılı Yasaya göre verdiği ceza kararlarına karşı, 2575 sayılı Yasanın 5. maddesine göre mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine itiraz olunabileceğinden anlaşmazlığın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği yolundaki sözlü ve yazılı açıklamaları alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Olay yerinde açıklandığı üzere davacının işyerinde koyun eti diyerek keçi eti satması nedeniyle belediye encümenince 1608 Sayılı Kanuna göre 5000 lira para cezası ve 7 gün faaliyetten men cezası verilmiş ve davacı da kendisi hakkında ayrıca sulh ceza mahkemesinde aynı eyleminden ötürü bir kamu davası açıldığını ve bunun devam edegeldiğini ve aynı eyleme iki ceza verilmesi kanunlara aykırı olduğundan sonuç olarak belediye encümenince verilen cezaların kaldırılmasını isteyerek itiraz etmiştir.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16/4/1924 tarihli ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15/5/1930 günlü ve 1608 Sayılı Kanunun 3/1/1940 gün ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesinde: "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve selahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatlarının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara 50 TL'ye kadar hafif para cezası tertibine (sözü edilen hafif para cezası, 12/6/1979 günlü, 2248 Sayılı Yasanın 23. maddesi ile 30 misline çıkarılmıştır.) ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536., 538., 557., 559. ve 577 maddeleri ile 553. maddesinin 1. fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri selâhiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler." kuralı yer almaktadır.

Aynı Kanunun 5/7/1934 günlü ve 2575 Sayılı Kanunla değişik 5. maddesinde: "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaat ile şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir. İtirazda sebep gösterilmesi şarttır. Sebep gösterilmeyen itirazlar yapılmamış sayılır. Ticaret ve sanattan men kararları ile para cezasını vermediğinden dolayı hapse değiştirme hükmünün infazı itirazın neticesine kadar geri bırakılır." denilmektedir.

Maddede geçen "mahsus hakim" ibaresi ile bu kanun uyarınca verilecek cezalar nedeniyle yapılacak itirazlarda görevli ve yetkili olacak özel hakimlerin ifadesi edilmek istendiği, konunun tarihi gelişiminden ve özellikle 1608 Sayılı Kanunun

gerekçelerinden anlaşılmaktadır. Gerçekten 486 Sayılı Kanunda bu kabil belediye cezaları hakkında hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmişken, 1927 yılı da yürürlüğe giren 959 Sayılı Kanunla, bunlara idare heyetleri önünde itiraz imkanı tanınmıştır. Bu uygulama idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevlerinin türü itibarıyla uygun görülmemiş ve 1608 Sayılı Kanun bu anlayışla ve konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla düzenlenmiştir. Nitekim 1608 Sayılı Kanunun 30/3/1930 günlü Adliye Encümeni Mazbatasında, kanunun bir yönüyle, "ceza tertibi dolayısıyla herhangi bir haksızlık ve mağduriyete uğradıklarına iddia edenlerin itirazlarına en seri bir surette ve tam bir itminan verecek merciler tarafından tetkikine imkan vermediği temine matuf" olduğu ifade edildikten sonra "5. ve 6. maddelerde itiraz merci olarak belediye işleri çok olan yerlerde mahsus hakim ihdas olunarak o hakimler ve olmayan yerlerde de sulh hakimleri selâhiyetli addolunmuş ve bu suretle itirazların bir hakim huzurunda tetkiki suretiyle tatminkar bir usul kabul olunmuştur." denilmektedir. Bu suretle maddedeki "mahsus hakim" ibaresinden sadece belediye işlerine bakmakla görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Şifahi itirazları da kabul ile inceleyebileceği ve gerektiğinde muterizi celbederek dinleyebileceği ifade edilen "mahsus hakim" in yazılı yargılama usulünü uygulayan bu günkü idare mahkemesi olarak anlaşılması mümkün olmayıp, sulh hakimi gibi görev yapan adli yargıya mensup bir hakim olarak düşünüldüğü sonucuna varılmaktadır. Yargı düzenimizde henüz böyle bir hakimlik yer almadığından 1608 Sayılı Kanun uygulaması nedeniyle verilen ceza kararlarına karşı, dava konusu infaza taluk etse dahi, yapılacak itirazların sulh hakimleri tarafından incelenip sonuçlandırılması gerekmektedir.

Bu görüşe Başkan Muammer Turan katılmamışlardır.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinden bu nedenle Ankara 10. Sulh Ceza Mahkemesinin 22/6/1989 gün, 495/472 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına Başkan Muammer Turan'ın karşı oyu ve oyçokluğuyla 26/2/1990 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Muammer TURAN

Muammer Turan
26/2/1990

Üye

Hüseyin Örmeci

Hüseyin Örmeci

Üye

Kaya Öztekin

Kaya Öztekin

Üye

Erol Çırakman

Erol Çırakman

Üye

Aysel Pekiner

Aysel Pekiner

Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygulanır.

Başkan

Üye

Osman Şimşek

Osman Şimşek

Üye

Adnan Altın

Adnan Altın

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1990/2

KARAR NO : 1990/2

KARSI OY YAZISI

6/1/1982 günlü, 2576 Sayılı Kanunla Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleri kurulup faaliyete geçtikten sonra, 15/5/1930 günlü, 1608 Sayılı Kanunun, 5/7/1934 günlü, 2575 Sayılı Kanunla değişik 5. maddesindeki "mahsus hakim" tabirini teleolojik yönden yani olgu ve olayların maksada elverişlilik ve gaye açısından mütelâa edilmesi bakımından; bir başka anlatımla: Söz konusu hükmün ruh ve manasını, ait olduğu hukuk sistemindeki mevkiini ve aynı sistemin diğer hukuki hükümleri ile olan münasebetlerini nazara alarak dava konusu ihtilafın idare mahkemesinde görülüp çözümlenmesi gerektiğini düşünüyor, bu nedenle çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan

Muammer TURAN